

INFORME SOBRE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA A LES ILLES BALEARS 2006-2013

1.- Presentació

Aquest número 55 de **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO** és el primer especial que publiquem. L'ocasió s'ho val. L'economista Pere Albertí Huguet, amb la col·laboració de la Fundació Gadeso, ha elaborat l'Informe sobre l'Economia Social i Solidària de les Illes Balears 2006-2013. Val a dir que l'autor de l'informe, tal com quedà palesat amb la seva tasca en el Consell Econòmic Social de les Illes Balears, és un expert de referència en la matèria. L'apartat d'economia social i solidària, inclòs en la Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears, va ser una iniciativa seva que, sense la seva dedicació i coneixements, no hauria estat possible.

La darrera Memòria del CES és la de 2011 i inclou les dades de 2010. Amb posterioritat -l'any 2012- Pere Albertí signà una publicació denominada Documents de Treball del CES a on ens presentà l'Informe de 2011 de l'Economia Social i Solidària a les Illes Balears. Poc temps després d'aquesta publicació, la Llei 16/2012 estableix la suspensió indefinida del CES i, per tant, la suspensió de qualsevol publicació, informe o estudi. En aquest sentit, s'ha produït una mena d'apagament informatiu sobre molts assumptes que només es tractaven en els estudis que elaborava el CES de les Illes Balears. Aquesta manca d'informació és més acusada quan no hi ha estadístiques oficials estandarditzades sobre la matèria, com és el cas de la majoria de variables de l'Economia Social i Solidària.

És per això que l'informe que ha preparat Pere Albertí té un doble valor: Per una banda, recuperar informació per a poder oferir-la a la societat i, per un altre costat, posar en relleu el valor del polièdric món de l'economia Social i Solidària il·lenca. Un sector amb molt valor econòmic, que genera ocupació ajudant a la integració de col·lectius amb especials dificultats i que, sobretot, és una mostra pràctica que els negocis i l'activitat econòmica es poden fer d'una altra manera. En definitiva, les dades i els anàlisis que tot seguit oferim posen de manifest que cal repensar l'economia per a que els valors no borsaris cotitzin a l'alça.

2.- Resum

L'economia social i solidària, dins la realitat dels països desenvolupats i en el àmbit de l'economia de mercat, se conforma com un sector productiu amb personalitat pròpia que es basa en codis ètics i en continguts de foment de l'interès general per sobre l'interès particular.

El present informe mostra l'evolució en el període 2006-2013, donant així continuïtat a la informació que es recollia en el "Document de Treball" (Economia Social i Solidària – 2011) del Consell Econòmic i Social, darrera publicació abans dels seu tancament. (Disponible [aquí](#)).

Per ubicar el sector de l'Economia Social i Solidària dins l'estructura productiva de l'Economia de les Illes, es presenten el **Quadre 1, "Evolució Economia Social i Solidària 2006-2013"**, i el **Quadre, "Evolució Economia Illes Balears 2006-2013"**, on es veu el comportament dels indicadors: nombre d'empreses i entitats i l'ocupació que generen.

L'economia social i solidària en el període contemplat, ha tingut un increment del 21,7%, pel que fa en el nombre d'empreses i entitats, mentre que l'ocupació s'ha reduït el 3,3%. I el conjunt de l'economia de les illes, van disminuir les empreses el -14,8% i les persones afiliades a la SS el 14,3%.

En valors absoluts, l'economia social ha incrementat el nombre d'entitats i empreses en 201 i l'ocupació disminuï en 267 persones. En el conjunt de l'economia de les Illes, es reduïa en 5.542 el nombre d'empreses i l'ocupació perdia 43.311 afiliacions de la Seguretat Social.

MAGNITUDS ANUALS DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA (2006-2013)

	2.006	2.007	2.008	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	% var. 2006-2013
Nombre empreses i entitats	927	974	1.038	1.094	1.121	1.105	1.137	1.128	21,7
Ocupació generada	8.178	9.014	9.516	9.037	8.569	8.446	7.939	7.911	-3,3
Nombre de voluntaris i socis	25.345	30.183	32.024	34.233	35.133	37.760	40.043	42.485	67,6
Beneficiaris (sense Creu Roja)	18.672	17.946	20.380	20.725	20.616	20.968	23.782	24.717	32,4
Beneficiaris de Creu Roja*	208.622	240.909	253.285	214.379	227.738	186.317	118.153	101.883	-51,2

*Inclou usuaris hospital
Solidària 2013

Font: Elaboració pròpia a partir de Informe Economia Social i

TOTAL ECONOMIA (2006-2013)

	2.006	2.007	2.008	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	% var. 06/13
Nombre empreses (Inscrites a la SS)	37.409	38.162	36.247	34.461	33.649	32.760	32.155	31.867	-14,8
Ocupació generada (afiliacions a la SS)	397.264	409.384	388.677	368.060	360.933	348.086	339.636	340.575	-14,3

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Ministerio de Empleo y Seguridad Social

En aquest quadre de magnituds apart dels indicadors comentats, hi figuren els voluntaris i socis que hi participen, així com també els beneficiaris de l'acció social que les empreses i entitats duen a terme.

En el període de referència l'important increment del nombre de voluntaris i socis, (67,6%).

L'evolució dels beneficiaris, sense els de la Creu Roja, augmentaren el 32,4%. Si es contempen exclusivament els beneficiaris d'aquesta entitat, s'observa un important disminució, el 51,2%, degut a la reducció de les subvencions de programes específics, que no s'han pogut realitzar.

QUADRE 1 Evolució total de l'economia social i solidaria a les Illes Balears

	2.006	2.007	2.008	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013
Valors absoluts								
Nombre empreses i entitats, fundacions, etc.	927	974	1.038	1.094	1.121	1.105	1.137	1.128
Ocupació generada	8.178	9.014	9.516	9.037	8.569	8.446	7.904	7.911
Evolució anual en %								
Nombre empreses i entitats, fundacions, etc.		5,1	6,6	5,4	2,5	-1,4	2,9	-0,8
Ocupació generada		10,2	5,6	-5	-5,2	-1,4	-6,4	0,1

Font Elaboració pròpia a partir de informes economia social i solidària

Evolució total en el període 2006-2013 de l'economia social i solidaria a les Illes Balears

Nombre empreses i entitats	21,7%
Ocupació generada	-3,3%

QUADRE 2 Evolució total en el període 2006-2013 de l'economia a les Illes Balears

	2.006	2.007	2.008	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013
Valors absoluts								
Nombre empreses (Inscrites SS.)	37.409	38.162	36.247	34.461	33.649	32.760	32.155	31.867
Ocupació generada (afiliacions SS)	397.264	409.384	388.677	368.060	360.933	348.086	339.636	340.575
Evolució anual en %								
Nombre empreses		2	-5	-4,9	-2,4	-2,6	-1,8	-0,9
Ocupació generada		3,1	-5,1	-5,3	-1,9	-3,6	-2,4	0,3

Evolució total en el període 2006-2013 de l'economia a les Illes Balears

Nombre empreses i entitats	-14,8%
Ocupació generada	-14,3%

3.- Introducció

Amb aquest informe es vol analitzar el comportament i la evolució que ha tingut l'Economia Social i Solidària a les Illes fins l'any 2013, i també donar continuïtat a les sèries històriques iniciades l'any 2002 que es publicaren pel CES- Consell Econòmic i Social dins la seva memòria anual.

Cal fer referència explícita que les empreses, iniciatives i entitats que constitueixen aquest sector són de caràcter privat i estan regulades per la llei 5/2011(BOE, 30/3). I en l'article 4 es defineixen **els principis orientadors** del seu marc conceptual:

- Primacia de les persones i del fi social sobre el capital, que es concreta en una gestió autònoma i transparent, una democràcia participativa que fa prioritzar la presa de decisions,, en funció de les persones, les seves aportacions al treball, els serveis prestats a les entitats, més que en relació a les aportacions de capital.
- Aplicació dels resultats obtinguts, de l'activitat econòmica, principalment en funció del treball aportat, servei o activitat Realitzada pels seus socis o partícips al fi social, objectiu de l'entitat.
- Promoció de la solidaritat interna i amb la societat, que afavoreixi el compromís amb el desenvolupament local, la igualtat d'oportunitats entre homes i dones, la cohesió social, la inserció de persones en risc d'exclusió social, la generació de llocs de feina estable i de qualitat, la conciliació de la vida personal, familiar i laboral i la sostenibilitat.
- Independència respecte als poders públics.

La classificació del sector de l'Economia Social està basat en el Sistema Europeu de Comptes- SEC 2010,¹ amb l'objectiu de permetre unificar la informació en els comptes satèl·lit referits en aquest subsector econòmic.

Amb aquest criteri, la classificació de l'Economia Social a les Illes seria:

✓ Productors de Mercat:

(Empreses i entitats que actuen en els mercats amb competència)

a) Societats no financeres:

- Cooperatives i Societats Agràries de Transformació (SAT)
- Societats Laborals
- Confraries de Pescadors

---

¹ Font: Eurostat (2013)

- Centres Especials d'Ocupació- CEE
- Empreses d'inserció
- Altres productors de mercat privats:
  - Iniciatives de RSC, d'Agricultura Ecològica i ONCE.

b) Societats financeres:

- Entitats de finances ètiques
- Mutualitats de previsió social.

✓ Productors de no Mercat:

(institucions sense afany de lucre al servei de les llars)

- Associacions d'acció social (iniciatives de comerç just i d'inserció sociolaboral).
- Fundacions socials.
- Altres institucions humanitàries sense finalitats lucratives-(Creu Roja).
- Xarxes socials.

4.- Productors de mercat

Els productors de mercat inclouen les empreses que actuen dins els mercats amb competència i que d'acord la classificació esmentada, són les societats financeres i no financeres que agrupen a: les cooperatives, societats laborals, confraries de pescadors, centres especials d'ocupació i les empreses d'inserció. També i queden incorporades les empreses de responsabilitat social corporativa i les iniciatives de l'agricultura ecològica.

4.1 Societats no financeres

4.1.1 Cooperatives.

Les cooperatives són les societats més importants dins l'àmbit de l'economia social, de caràcter mercantil i personalista, estan basades en valors i se regeixen per la declaració mundial dels principis cooperatius. Tenen com a trets fonamentals que les decisions són preses democràticament i els resultats econòmics es distribueixen d'acord amb l'activitat desenvolupada pels socis.

En el **(Quadre 3) Cooperatives i treballadors d'alta a la S. Social**, es mostra l'evolució 2006-2013.

QUADRE 3

Cooperatives i treballadors d'alta a la Seguretat Social

ILLES BALEARS	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% var. 06/13
Nombre total cooperatives	185	201	212	211	210	208	208	206	11,4
Cooperatives constituïdes en l'any	6	15	17	17	17	15	6	17	
Nombre treballadors	2.562	2.828	2.986	2.835	2.612	2.391	2.059	1.990	-22,3
Nombre treballadors /cooperativa	13,8	14,1	14,1	13,4	12,4	11,5	9,9	9,7	-30,2
% var.. cooperatives	-2,6	8,6	5,5	-0,5	-0,5	-1,0	0,0	-1,0	
% var. treballadors	0,2	10,4	5,6	-5,1	-7,9	-8,5	-13,9	-3,4	
CONJUNT DE L'ESTAT	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% var. 06/13
Nombre cooperatives	25.555	25.714	24.779	23.219	22.595	22.022	21.499	21.412	-16,2
Cooperatives constituïdes en l'any	1.304	1.140	1.032	1.021	1.088	974	1.005	1.166	
Nombre treballadors	317.806	317.542	311.922	298.013	298.514	290.298	286.912	286.771	-9,8
Nombre treballadors/ cooperativa	12,4	12,3	12,6	12,8	13,2	13,2	13,3	13,4	7,7
% var.. cooperatives	-2,3	0,6	-3,6	-6,3	-2,7	-2,5	-2,4	-0,4	
% var. treballadors	1,2	-0,1	-1,8	-4,5	0,2	-2,8	-1,2	0,0	
% Balears s/ Espanya	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
De cooperatives	0,72	0,78	0,86	0,91	0,93	0,94	0,97	0,96	
De cooperatives constituïdes	0,46	1,32	1,65	1,67	1,56	1,54	0,60	1,46	
De treballadors	0,81	0,89	0,96	0,95	0,88	0,82	0,72	0,69	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Ministerio de Empleo y Seguridad Social

HISTÒRIC DE COOPERATIVES I TREBALLADORS (d'alta a la Seguretat Social) Evolució anual

ILLES BALEARS	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nombre cooperatives	171	168	169	178	182	187	190	190	185	201	212	211	210	208	208	206
Nombre treballadors	1.856	1.924	2.053	2.245	2.387	2.342	2.481	2.558	2.562	2.828	2.986	2.835	2.612	2.391	2.059	1.990
Nombre treballadors per cooperativa	10,9	11,5	12,1	12,6	13,1	12,5	13,1	13,5	13,8	14,1	14,1	13,4	12,4	11,5	9,9	9,7
% var. interanual de cooperatives	-3,9	-1,8	0,6	5,3	2,2	2,7	1,6	0,0	-2,6	8,6	5,5	-0,5	-0,5	-1,0	0,0	-1,0
% var. interanual de treballadors	1,5	3,7	6,7	9,4	6,3	-1,9	5,9	3,1	0,2	10,4	5,6	-5,1	-7,9	-8,5	-13,9	-3,4
%l var. interanual treballadors/cooperatives	5,6	5,5	6,1	3,8	4,0	-4,5	4,3	3,1	2,9	1,6	0,1	-4,6	-7,4	-7,6	-13,9	-2,4
CONJUNT DE L'ESTAT	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nombre cooperatives	22.155	22.564	23.334	24.351	25.336	24.907	25.354	26.146	25.555	25.714	24.779	23.219	22.595	22.022	21.499	21.412
Nombre treballadors	244.711	259.757	269.063	277.385	284.675	319.755	308.808	313.972	317.806	317.542	311.922	298.013	298.514	290.298	286.912	286.771
Nombre treballadors per cooperativa	11,0	11,5	11,5	11,4	11,2	12,8	12,2	12,0	12,4	12,3	12,6	12,8	13,2	13,2	13,3	13,4
% var. interanual de cooperatives	2,9	1,8	3,4	4,4	4,0	-1,7	1,8	3,1	-2,3	0,6	-3,6	-6,3	-2,7	-2,5	-2,4	-0,4
% var. interanual de treballadors	7,5	6,1	3,6	3,1	2,6	12,3	-3,4	1,7	1,2	-0,1	-1,8	-4,5	0,2	-2,8	-1,2	0,0
% var. interanual treballadors/cooperatives	4,5	4,2	0,2	-1,2	-1,4	14,3	-5,1	-1,4	3,6	-0,7	1,9	2,0	2,9	-0,2	1,2	0,4
% Balears s/ Espanya	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nombre cooperatives	0,77	0,74	0,72	0,73	0,72	0,75	0,75	0,73	0,72	0,78	0,86	0,91	0,93	0,94	0,97	0,96
Nombre treballadors	0,76	0,74	0,76	0,81	0,84	0,73	0,80	0,81	0,81	0,89	0,96	0,95	0,88	0,82	0,72	0,69

Font: *Elaboració pròpia a partir de dades de* Ministerio de Empleo y Seguridad Social

Del any 2006 al 2013, les cooperatives, a les Illes, han augmentat el (+11.4%) net. El que ens indica que les constituïdes han superat a les que han desaparegut. En canvi, en aquest període, el nombre de treballadors ha disminuït globalment el (-22,3%).

De l'any 2006 fins el 2008, augmentà l'ocupació i a partir del 2009 fins 2013, va disminuint de manera continuada.. Situació que està en consonància amb la recessió econòmica d'aquest període.

També es ve observant que l'indicador que mesura la grandària d'una cooperativa,(Nombre treballadors/cooperativa), ha anat disminuint any rere any, la qual cosa informa, per tant, que aquestes són més petites.

En el conjunt de l'Estat, el total de cooperatives disminueix i també el nombre de treballadors, tot i que la seva grandària augmenta.

En el **(Quadre Històric de cooperatives i treballadors**, la participació de les Illes en el total de l'Estat, el total de cooperatives ha passat del 0.77% per l'any 1998 al 0.96% en el 2013, mentre que els treballadors del 0,76% (1998) ha disminuït fins al 0.69% (2013). Es desprèn que hi hauria a les Illes un major creixement del nombre de cooperatives encara que amb menys treballadors.

La participació de les cooperatives en els sectors productius, d'acord la classificació CNAE-2009, estarien ubicades en sectors socials i d'ensenyament representant el 35% del total. A comerç i hoteleria el 23%, a activitats professionals i serveis auxiliars el 18%, mentre que el 24% restant a activitats de transports i indústries diverses.

El mes de gener de l'any 2012 es constituïa la Federació de Cooperatives de les Illes Balears que agrupa a les cooperatives de treball, les cooperatives agroalimentàries i de consum, amb l'objectiu d'aconseguir representació institucional per promocionar i defensar el model cooperatiu, el qual combina l'eficàcia econòmica i cohesió social, aportant valors en aquesta tipologia d'empreses.

En el **(Quadre 4) Federació de Cooperatives Illes Balears 2006-2013**, mostra el nivell associatiu de les dues unions cooperatives, UCABAL i UCTAIB, en conjunt, suposa el 38,3% de les cooperatives mentre que els socis arriba fins al 82,8%. La federació inclou també les cooperatives de segon grau (cooperatives de cooperatives) i les societats agràries de transformació (SAT), que són societats socials de millora del medi rural, integrades, les dues tipologies societàries, dins l'Unió de Cooperatives Agroalimentàries de Balears (UCABAL).

QUADRE 4

Federació de Cooperatives de Les Illes Balears

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
UCABAL								
Unió Cooperatives Agroalimentàries								
Nombre cooperatives associades	39	31	35	33	34	34	32	30
Nombre cooperatives de 2º grau associades		2	3	3	2	2	2	2
Nombre societats agràries de transformació	3	3	3	3	2	2	2	2
Nombre socis	4.996	4.769	4.769	4.769	5.962	6.000	6.065	6047
Nombre treballadors	256	261	246	246	239	280	250	243
Facturació(milers d'euros)	72.925	73.126	75.703	70.000	69.806	70.866	73.311	70.130
UCTAIB								
Unió de Cooperatives de Treball Associat								
Nombre cooperatives associades	43	46	52	53	57	56	49	49
Nombre socis	576	570	571	625	666	677	605	611
Nombre treballadors	408	342	428	348	350	350	280	254
Facturació(milers d'euros)-estimació homogen.	21.658	36.570	39.408	27.935	34.100	40.700	30.897	28393
Total cooperatives i sat's associades	82	77	87	86	91	90	81	79
Total socis	5572	5339	5340	5394	6628	6677	6670	6658
Total treballadors	664	603	674	594	589	630	530	497
Total cooperatives d'alta a la SS.	185	201	212	211	210	208	208	206
Total socis	7558	7.597	7.755	7.604	8.574	8.391	8.124	8037
Nivell d'associació cooperatiu (%)								
Cooperatives	44,3	38,3	41,0	40,8	43,3	43,3	38,9	38,3
Socis	73,7	70,3	68,9	70,9	77,3	79,6	82,1	82,8

Font: *Elaboració pròpia a partir de Memòries organitzacions i Ministerios de Empleo y Seguridad Social*

4.1.2 Societats Laborals.

Aquestes empreses mercantils tenen com a tret distintiu en que la propietat ha de ser majoritària dels seus treballadors els quals, individualment no poden posseir més de la tercera part del capital. Així es vol facilitar que la gestió i el control de l'empresa estigui en les seves mans.

Durant el període 2006-2013, es presenta l'evolució d'aquestes societats (**quadre Nombre 5**), a les Illes i en el conjunt de l'Estat. S'observa una disminució neta del (-49,1%), alhora que el nombre de societats també presenta una evolució decreixent. Aquesta tendència també es veu en el nombre de socis treballadors que disminueix el (-36,0%). El mateix comportament s'observa en el conjunt espanyol que tant en el nombre de societats (-44.1%) com en els treballadors (-51,3%) les disminucions són força destacades.

QUADRE 5

Societats laborals d'alta a la Seguretat Social

ILLES BALEARS	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% Var- 06/13
Total societats	230	211	169	158	147	139	131	117	-49,1
Societats registrades dins l'any	26	29	11	11	16	15	10	14	
Nombre socis treballadors	1.130	1.100	972	779	749	724	838	723	-36,0
Nombre socis treballadors/societat	4,9	5,2	5,8	4,9	5,1	5,2	6,4	6,2	25,8
% var. interanual societats laborals	-4,2	-2,7	-19,9	-6,5	-7,0	-5,4	-5,8	-10,7	
% var. interanual socis	-1,6	-2,7	-11,6	-19,9	-3,9	-3,3	15,7	-13,7	
% var Interanual socis/societat lab.	2,1	6,1	10,3	-14,3	3,3	2,2	22,8	-3,4	
CONJUNT DE L'ESTAT	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% Var- 06/13
Total societats	20.266	19.737	17.650	15.679	14.574	13.465	12.294	11.322	-44,1
Societats registrades dins l'any	2.526	2.341	1.514	1.225	1.252	1.145	1.006	892	
Total socis treballadors	130.240	124.784	101.331	88.241	81.772	74.438	67.445	63.472	-51,3
Nombre socis treballadors/societat	6,4	6,3	5,7	5,6	5,6	5,5	5,5	5,6	-12,8
% var. interanual societats laborals	0,06	-2,6	-10,6	-11,2	-7,0	-7,6	-8,7	-7,9	
% var. interanual socis	3,7	-4,2	-18,8	-12,9	-7,3	-9,0	-9,4	-5,9	
% Balears / Espanya	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
De societats laborals	1,13	1,07	0,96	1,01	1,01	1,03	1,07	1,03	
De societats lab. registrades	1,03	1,24	0,73	0,90	1,28	1,31	0,99	1,57	
De socis treballadors	0,87	0,88	0,96	0,88	0,92	0,97	1,24	1,16	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Ministerio de Empleo y Seguridad Social

Històric societats laborals i socis

ILLES BALEARS	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nombre societats anònimes	55	47	42	36	33	25	19	21	21	20	15	13	12	12	13	12
Nombre socis treballadors	374	383	417	378	325	299	266	255	233	252	224	133	130	136	142	137
Nombre socis per societat anònima	6,8	8,1	9,9	10,5	9,8	12,0	14,0	12,1	11,1	12,6	14,9	10,2	10,8	11,3	10,9	11,4
Nombre societats limitades	33	62	90	124	151	207	218	219	209	191	154	145	135	127	118	105
Nombre socis treballadors	115	265	404	525	670	888	817	893	897	848	748	646	619	588	696	598
Nombre socis per societat limitada	3,5	4,3	4,5	4,2	4,4	4,3	3,7	4,1	4,3	4,4	4,9	4,5	4,6	4,6	5,9	5,7
Total societats	88	109	132	160	184	232	237	240	230	211	169	158	147	139	131	117
Total socis treballadors	489	648	821	903	995	1187	1083	1148	1130	1100	972	779	749	724	838	735
Total socis treballadors per societat	5,6	5,9	6,2	5,6	5,4	5,1	4,6	4,8	4,9	5,2	5,8	4,9	5,1	5,2	6,4	6,3
% var. interanual societats laborals	46,7	23,9	21,1	21,2	15,0	26,1	2,2	1,3	-4,2	-8,3	-19,9	-6,5	-7,0	-5,4	-5,8	-10,7
% var. interanual socis treballadors	34,7	32,5	26,7	10,0	10,2	19,3	-8,8	6,0	-1,6	-2,7	-11,6	-19,9	-3,9	-3,3	15,7	-12,3
%l var. interanual de socis/societat laboral	-8,2	7,0	4,6	-9,3	-4,2	-5,4	-10,7	4,7	2,7	6,1	10,3	-14,3	3,3	2,2	22,8	-1,8
CONJUNT DE L'ESTAT	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nombre societats anònimes	4.867	4.560	4.154	3.798	3.494	3.180	2.885	2.735	2.544	2.377	2.170	1.994	1.811	1.646	1.490	1.338
Nombre socis treballadors	53.993	54.798	51.971	48.485	44.105	41.489	38.207	37.811	37.103	34.701	30.863	26.884	22.864	20.041	17.986	15.745
Nombre socis per societat anònima	11,1	12,0	12,5	12,8	12,6	13,0	13,2	13,8	14,6	14,6	14,2	13,5	12,6	12,2	12,1	11,8
Nombre societats limitades	2.212	5.060	7.781	10.520	13.361	15.227	16.508	17.544	17.722	17.360	15.480	13.685	12.763	11.819	10.804	9.984
Nombre socis treballadors	8.574	20.808	32.899	44.494	56.670	68.107	78.645	87.835	93.137	90.083	70.468	61.357	58.908	54.397	49.459	47.727
Nombre socis per societat limitada	3,9	4,1	4,2	4,2	4,2	4,5	4,8	5,0	5,3	5,2	4,6	4,5	4,6	4,6	4,6	4,8
Total societats	7.079	9.620	11.935	14.318	16.855	18.407	19.393	20.279	20.266	19.737	17.650	15.679	14.574	13.465	12.294	11.322
Total socis treballadors	62.567	75.606	84.870	92.979	100.775	109.596	116.852	125.646	130.240	124.784	101.331	88.241	81.772	74.438	67.445	63.472
Total socis per societat	8,8	7,9	7,1	6,5	6,0	6,0	6,0	6,2	6,4	6,3	5,7	5,6	5,6	5,5	5,5	5,6
% var. interanual societats laborals	26,10	35,89	24,06	19,97	17,72	9,21	5,36	4,57	-0,06	-2,61	-10,57	-11,17	-7,05	-7,61	-8,70	-7,91
% var.. interanual socis treballadors	12,20	20,84	12,25	9,55	8,38	8,75	6,62	7,53	3,66	-4,19	-18,79	-12,92	-7,33	-8,97	-9,39	-5,89
% var. interanual de socis treb./soc.laboral	-10,70	-11,08	-9,52	-8,68	-7,93	-0,42	1,20	2,83	3,72	-1,62	-9,19	-1,97	-0,30	-1,47	-0,76	2,19
% Balears / Espanya	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total societats laborals	1,24	1,13	1,11	1,12	1,09	1,26	1,22	1,18	1,13	1,07	0,96	1,01	1,01	1,03	1,07	1,03
Total socis treballadors	0,78	0,86	0,97	0,97	0,99	1,08	0,93	0,91	0,87	0,88	0,96	0,88	0,92	0,97	1,24	1,16

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Ministerio de Empleo y Seguridad Social

El (**quadre històric SALS**) presenta l'evolució històrica (1998-2013), d'aquestes empreses, en el que la participació en el conjunt de l'Estat ha passat del 1.24%, en el nombre d'empreses, al 1.03%. I pel que fa als treballadors, aquesta participació es situava en el 0.78%(l'any 1998) fins al 1.16%, l'any 2013 registrant un creixement destacat.

4.1.3 Confraries de pescadors.

Aquestes institucions que vertebreren el sector pesquer, no tenen ànim de lucre i les seves decisions es prenen de manera democràtica. Amb la concurrència conjunta d'armadors i pescadors, se intenta aconseguir equilibrar els interessos col·lectius. Estan integrades dins la Federació Nacional de Confraries de Pescadors i des de l'any 2008 han passat a formar part de la Confederación Empresarial Española de la Economía Social.

Totes les 16 confraries de les Illes, distribuïdes: 10 a Mallorca, 3 Menorca, 2 Eivissa i 1 a Formentera, formen part de la Federació Balear de Confraries de Pescadors i generen una ocupació directa de 679 persones, amb una ocupació indirecte que s'estima entre 1200 a 1500 persones. En el **quadre Nombre 6** es presenta la seva evolució en el període 2006-2013, mostrant un decreixement en totes les magnituds, exceptuant el volum de captures, que s'incrementa el 7.04%. L'ocupació disminueix el (-14.4%), també la flota de les Illes el (-18.6%), així com també la relació vendes/volum captures que ho fa el (-16,04%).

Quadre 6 Confraries de Pescadors de Balears

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% var. 06/13
Àrea social									
Nombre confraries	16	16	16	16	16	16	16	16	0
Ocupació directa generada*	793	776	818	807	780	772	681	679	-14,38
% variació interanual	-5,71	-2,14	5,41	-1,34	-3,35	-1,03	-11,79	-0,29	
Àrea econòmica									
Volum de vendes**	23.059	21.697	22.312	20.743	20.614	21.150	20.602	20.724	-10,13
% variació interanual	4,87	-5,91	2,83	-7,03	-0,62	2,60	-2,59	0,59	
Àrea activitats									
Flota de Balears ***	382	376	367	361	357	347	323	311	-18,59
% variació interanual	-3,29	-1,57	-2,39	-1,63	-1,11	-2,80	-6,92	-3,72	
Volum captures milers(Tm)	3.315	3.045	3.231	3.313	3.502	3.601	3.379	3.548	7,04
% variació interanual	2,51	-8,14	6,11	2,53	5,71	2,83	-6,16	5,01	
vendes(milers €) /Volum captures (tm)	6,96	7,13	6,91	6,26	5,89	5,87	6,10	5,84	-16,09

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Federació Balear Confraries Pescadors

*Nombre de persones   ** Milers d'euros   *** Nombre de vaixells

El nombre de vaixells ha tingut la següent evolució:

Flota confraries pescadors Illes Balears 2011-2013

Tipologies vaixells	2011	2012	2013
Arrossegament	47	49	48
Encerclament	7	7	7
Palangre	3	2	2
Arts menors	290	265	254
Totals vaixells	347	323	311

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Federació Balear Confraries Pescadors

La reducció afecte, bàsicament a la tipologia de “arts menors” que en aquest període és del (-12.4%).

4.1.4 Centres Especials d'Ocupació. CEE

Els centres especials d'ocupació, es poden catalogar com “empreses socials” que, independentment de la seva forma jurídica es constitueixen amb una finalitat específica, la inserció laboral de persones amb discapacitats. Tenen caràcter privat i els seus ingressos, majoritàriament són generats per la seva actuació en els mercats. La definició d'empresa social està recollida per l'economista M. Yunus en el seu llibre “Un mundo sin pobreza” (Paidós 2008) en el que fa referència a la aportació social d'aquesta tipologia d'empreses.

Actualment hi ha 45 centres, distribuïts de la següent manera: a Mallorca 37, Eivissa, 5 i a Menorca 3, dels quals només s'ha pogut obtenir informació d'una part, així com també la incorporació anual de nous centres, que han passat de 21(l'any 2006) a 45(l'any 2013), avinentesa que condiciona la comparativa històrica del període analitzat. Amb aquests condicionants el **(Quadre 7)** recull aquesta evolució de la que cal destacar l'important creixement, que han tingut el nombre de beneficiaris, de 632 a 2.587 persones, en el període, que pràcticament s'ha triplicat. En els dos darrers anys hi ha hagut un increment important tant en el nombre de treballadors i de voluntaris.

QUADRE 7

Centres Especials Ocupació (evolució 2006-2013)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% var. 06/13
Ingressos totals (milers €)	17.092	20.900	23.821	27.804	27.184	25.665	28.912	31.034	81,6
Ingressos propis	9.303	18.423	20.413	22.713	22.014	13.853	14.084	14.310	53,8
Subvencions i altres ingressos	7.789	2.477	3.408	5.091	5.170	4.106	3.449	3.310	-57,5
% Ingressos propis s/ totals	54,4	88,1	85,7	81,7	81,0	54,0	48,7	46,1	66,0
Nombre treballadors	800	935	1.129	1.083	1.081	1.092	1.468	1.675	109,4
Nombre voluntaris i socis	42	36	77	71	70	65	154	171	307,1
Nombre beneficiaris	632	641	1.198	1.260	1.326	1.514	1.735	2.587	309,3
Nombre de Centres Especials d'Ocupació	21	24	26	29	31	30	45	45	114,3
Evolució anual en %									
Ingressos totals		22,3	14,0	16,7	-2,2	-5,6	12,7	7,3	
Ingressos propis		98,03	10,80	11,27	-3,08	-37,07	1,67	1,60	
Subvencions i altres ingressos		-68,2	37,6	49,4	1,6	-20,6	-16,0	-4,0	
Nombre treballadors		16,9	20,7	-4,1	-0,2	1,0	34,4	14,1	
Nombre voluntaris i socis		-14,3	113,9	-7,8	-1,4	-7,1	136,9	11,0	
Nombre beneficiaris		1,4	86,9	5,2	5,2	14,2	14,6	49,1	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Memòria de les entitats. Direcció Gral. de Treball i Salut Laboral CAIB

4.1.5 Empreses d'inserció

La llei 44/2007 de 14 de desembre, (BOE 299), defineix com empreses d'inserció a tota societat mercantil o societat cooperativa legalment constituïda i qualificada per els ens autonòmics competents, que realitzi qualsevol activitat econòmica de producció de bens i serveis però alhora tingui com objectiu social la integració i formació sociolaboral de persones en situació de risc d'exclusió, com a trànsit cap una ocupació ordinària. Aquestes empreses hauran de ser promogudes per entitats sense ànim de lucre: associacions i fundacions amb objectius d'inserció social.

Actualment hi ja dues empreses d'inserció que estan recollides en el **quadre Nombre 8**, son TIV Menorca SLU i Deixalles Serveis Ambientals SL. En conjunt tenen una plantilla de 62 persones i 55 beneficiaris, sent els ingressos propis generats del ordre del 97%.

QUADRE 8

Empreses d'inserció d'alta a les Illes Balears (Ingressos totals expressats en milers d'euros)

	2009	2010	2011	2012	2013	% inc. 13/12	Plan tilla	Bene-ficiaris	Volunt.	Ingr. propis	% IP/IT
TIV Menorca (tractament integral voluminosos) SLU(*)	241,3	691,9	566,9	434,7	516,2	18,8	12	10	0	496,6	96,2
Deixalles Serveis Ambientals SL(**)		157,3	35,4	158,0	162,6	2,9	50	45	0	161,9	99,6
TOTALS	241,3	849,2	602,3	592,7	678,9	14,5	62	55	0	658,5	97,0

(*) inici activitat abril 2009

(**) rebudes subvencions per constitució 2010, inici d'activitats 2011

TIV Menorca patí un incendi el juny 2011

Les subvencions només suposen el 3%, quantitat insuficient per cobrir els objectius socials. Els sobre costos que es deriven dels processos d'inserció, com per exemple els costos d'acompanyament o la manca de productivitat dels treballadors d'inserció, puguin ser internalitzats sense comptar amb ajudes -subvencions públiques, que venen establertes en la llei 44/2007.

4.1.6 Altres productors de mercat.

Dins l'àmbit dels productors de mercat hi ha algunes societats no financeres que han assumit també valors socials i ecològics, actuant dins els mercats en règim de competència. Així les empreses de responsabilitat social corporativa, les iniciatives d'agricultura ecològica i l'organització de cecs espanyols- ONCE, constituïrien aquest apartat. El **quadre Nombre 9** mostra la seva evolució en el període 2006-2013.

QUADRE 9
Altres iniciatives de productors de mercat Illes Balears

ORGANIZACIÓN CIEGOS ESPAÑOLES-ONCE	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Var. % 06/13
Ingressos (en milers €)	72.469	71.893	69.580	65.497	58.394	57.431	54.565	51.845	-28,5
Nombre empleats	712	719	747	704	694	658	606	599	-15,9
Nombre beneficiaris	1.231	1.242	1.256	1.263	1.258	1.278	1.279	1.284	4,3
% var. Interanual ingressos		-0,79	-3,22	-5,87	-10,84	-1,65	-4,99	-4,98	
% empleats		0,98	3,89	-5,76	-1,42	-5,19	-7,90	-1,16	
% beneficiaris		0,89	1,13	0,56	-0,40	1,59	0,08	0,39	
RESPONSABILITAT SOCIAL CORPORATIVA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
(Eticentre)									
Ingressos (en milers €)	47.097	58.647	66.628	53.114	49.507	47.875	44.165	43.590	-7,4
Nombre empleats	578	756	792	744	666	498	426	410	-29,1
Nombre empreses i entitats	24	30	30	32	32	26	22	22	-8,3
Nombre socis		59	63	64	64	33	295	332	
% var. Interanual									
% ingressos		24,5	13,6	-20,3	-6,8	-3,3	-7,7	-1,3	
% empleats		30,8	4,8	-6,1	-10,5	-25,2	-14,5	-3,8	
% empreses i entitats		25,0	0,0	6,7	0,0	-18,8	-15,4	0,0	
% socis			6,8	1,6	0,0	-48,4	793,9	12,5	

QUADRE 9 (cont.)

INICIATIVES D'AGRICULTURA I RAMADERIA ECOLÒGIQUES									
Consell Balear									
Producció Agrària Ecològica									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Agricultura:									
Nombre d'operadors (productors, distribuïdors, punts venda)	428	470	563	625	660	663	692	699	63,3
Superfície dedicada en ha.	18.669	19.450	23.006	23.804	28.028	28.310	29.255	29.677	59,0
% var. interanual operadors		9,8	19,8	11,0	5,6	0,5	4,4	1,0	
% var. interanual superfície cultivada		4,2	18,3	3,5	17,7	1,0	3,3	1,4	
Ramaderia:									
Nombre d'explotacions	181	253	305	377	340	341	381	361	99,4
Caps de ramat	15.484	21.949	27.793	31.686	31.409	31.976	31.505	29.227	88,8
% var. Interanual explotacions		39,8	20,6	23,6	-9,8	0,3	11,7	-5,2	
% var. Interanual caps ramat		41,8	26,6	14,0	-0,9	1,8	-1,5	-7,2	

Font: Elaboració pròpia a partir de ONCE, Eticentre, Forética i Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica

4.1.6.1 Organización Nacional de Ciegos Españoles. (ONCE)

La llei de l'Economia Social, la seva disposició addicional 3^a, defineix la ONCE com una entitat singular, de dret públic i caràcter social, sense finalitats lucratives, duent la tasca de la integració de les persones cegues, mitjançant la seva activitat empresarial.

En el període que s'analitza 2006-2013, i pel que fa als ingressos, han tingut una evolució decreixent, en conjunt del ordre del (-28,5%), també la plantilla ha disminuït el(-15.9%). En canvi el nombre de beneficiaris a tingut un increment del (4.3%)

4.1.6.2 Iniciatives de responsabilitat social corporativa – RSC.

L'associació Eticentre agrupa, l'any 2013, a 22 entitats, que incorporen determinats valors en els seus processos productius, amb criteris i codis ètics de responsabilitat social. Les seves entitats membres tenen diverses personalitats jurídiques. Així està constituïda per 9 societats limitades, 5 societats anònimes, 5 associacions, 1 fundació, 1 caixa d'estalvis, i 1 col·lectiu de professionals.

En conjunt, l'any 2013, generaren 410 llocs de feina, agrupant 332 socis. S'observa però, que a partir de l'any 2010, aquestes magnituds, així com també els ingressos han tingut una disminució continuada per causa de la conjuntura recessiva de l'economia.

4.1.6.3 Iniciatives de l'agricultura i ramaderia ecològica.

El Consell Balear de Producció Agrària i Ecològica(CBPAAE.org), és l'organisme que controla i certifica els productes agraris i ecològics a les Illes i en el reglament, de la Unió Europea, CE-834/2007, es reconeix la producció ecològica com aliments de qualitat diferenciada.

Tant el nombre d'operadors(productors,distribuïdors, punts de venda), com la superfície dedicada, han tingut creixements destacats, en els darrers vuit anys, el 63,3% pel que fa als operadors i el 59% en hectàrees cultivades. Pel que fa a la ramaderia i en el mateix període, 2006-2013, el Nombre d'explotacions s'han doblat (99.4%) i els caps de ramat han crescut el (88.8%). Creixements destacats en una etapa gens expansiva de la nostra economia.

4.2 Societats financeres.

El sistema de comptes europeu SEC-2010 inclou als agents d'intermediació financera com son les caixes d'estalvi i la seva obra social. En la tipologia de productors de mercat, sols en queden dues d'aquestes entitats en el sistema financer espanyol, una d'elles a les Illes. Encara que la comparació històrica ve afectada per les reduccions, no deixa de ser una aportació a l'economia social.

4.2.1 Finances Ètiques.

L'any 2000 Colonya Caixa Pollença inicià la primera experiència, a la nostra comunitat, de incorporar la ètica a les finances, que es concreta en el marc d'un codi ètic-"La carta per un món solidari" i creant un instrument financer, l'Estalvi Ètic, que permet als impositors ser solidaris i a l'entitat desenvolupar projectes d'interès social.. El **quadre històric Estalvi Ètic**, presenta l'evolució des de la seva implantació, presentant un creixement important i sostingut. Pel que fa al saldo de dipòsits en període 2012-2013 s'ha incrementat un 52.2%, el nombre de titulars persones físiques, el 35,0%.

Pel que fa a l'experiència de banca ètica, el **quadre Nombre10**, pel període 2006-2013, recull les entitats financeres que duen a terme aquesta iniciativa, Colonya Caixa de Pollença,(amb la llibreta d'Estalvi Ètic), Triodos Bank i Fiare Banca Ètica Cooperativa.

QUADRE 10 Finances ètiques

Caixa Colonya Pollença-Estalvi Ètic	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% var. 06/13
Saldo dipòsits	13.277,0	13.929,4	14.197,8	16.500,3	17.409,4	20.048,4	29.662,3	45.139,2	240,0
% var. interanual		4,9	1,9	16,2	5,5	15,2	48,0	52,2	
Saldo finançaments	2.453,5	2.485,3	2.510,7	2.316,7	2.771,9	4.395,7	5.151,7	4.353,8	77,5
% var. interanual		1,3	1,0	-7,7	19,6	58,6	17,2	-15,5	
Nombre llibretes i comptes corrents	2.617	3.043	3.504	4.054	4.702	5.933	7.818	10.333	294,8
% var. interanual		16,3	15,1	15,7	16,0	26,2	31,8	32,2	
Dotació fons donacions (50% int. Impositors)	78,9	133,8	158,8	118,5	84,6	100,0	127,3	184,0	133,2
Total subvencions atorgades	48,4	72,9	99,9	118,7	93,8	75,5	69,6	103,5	114,1
Saldo fons solidaritat per ajudes i emergències	12,0	18,0	41,9	61,9	77,4	40,7	46,1	41,9	249,2

Font: Elaboració pròpia a partir de memòries Estalvi Ètic

Triodos Bank (Milers €)	2012	2013	% var 12/13
Saldo dipòsits	14.900,0	22.500,0	51,0
Saldo finançaments	10.800,0	10.300,0	-4,6

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Triodos Bank

Nota sobre Fiare Banca Ètica Illes Balears

La banca Fiare Banca Ètica Cooperativa ha obtingut la llicència del Banc d'Espanya, el mes de juny 2014, per poder operar. Com a cooperativa de crèdit en 2012-13 ha concedit tres crèdits, comptant amb més de 100 socis.

Totals Banca Ètica	2012	2013	% Var. 12/13
Total dipòsits de la banca ètica	44.562,3	67.639,2	51,8
Total finançaments de la banca ètica	15.951,7	14.653,8	-8,1

Històric. Colonya Caixa Pollença. Estalvi Ètic

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% 13/12
Saldo dipòsits (en milers d'euros)	919,5	2.144,5	2.278,9	4.923,3	7.297,1	9.672,3	13.277,0	13.929,4	14.197,8	16.500,3	17.409,4	20.048,4	29.662,3	45.139,2	52,2
Dotació fons donacions (50% interessos impositors)	5,9	31,1	24,3	29,3	38,2	46,9	78,9	133,8	158,8	118,5	84,6	100,0	127,3	184,0	44,5
Nombre llibretes	313	470	589	827	1.058	1.423	1.704	1.879	2.076	2.339	2.621	3.238	4.696	6.682	42,3
Nombre comptes corrents				178	430	709	913	1.164	1.428	1.715	2.081	2.695	3.122	3.651	16,9
Nombre titulars persones físiques	411	606	767	1.209	1.773	2.502	3.080	3.571	4.118	4.695	5.343	6.782	9.176	12.384	35,0
Nombre titulars persones jurídiques	29	61	81	182	277	394	458	531	629	752	902	1.026	1.215	1.453	19,6
Finançaments concedits dins l'any	0,00	24,0	459,0	650,9	1.030,6	359,9	1.582,1	1.424,7	747,0	1.660,7	1.285,9	2.545,5	2.660,8	2.962,9	11,4
Total subvencions atorgades	0,00	4,5	29,4	20,6	33,1	27,7	48,4	72,9	99,9	118,7	93,8	75,5	69,6	103,5	48,7
Saldo fons solidaritat per ajudes i emergències						6,0	12,0	18,0	41,9	61,9	77,4	40,7	46,1	41,9	-9,1

Font: Elaboració pròpia a partir de Memòries Estalvi Ètic

En aquest període la comparativa ve afectada el desigual començament d'aquestes iniciatives. Així els dipòsits han crescut del ordre del 51,8% mentre que els finançaments van disminuir (-8,1%). En consonància a la situació de l'economia.

4.2.2 Obra social de les fundacions d'entitats financeres

La única caixa d'estalvi existent a les Illes, Colonya Caixa Pollença presenta la següent evolució en el 2012-2013: dels beneficis de l'entitat, destina a l'obra social, el 24.5%, (l'any 2012) i el 23.4%,(l'any 2013). La resta dels beneficis obtinguts s'han destinat a la dotació de reserves socials.

Les àrees on l'obra social destina recursos és en educació i investigació. Els aspectes assistencials, juntament amb el medi i el patrimoni cultural constitueixen, bàsicament els destí d'aquests recursos.

4.2.3 Mutualitats de Previsió Social

Les mutualitats de previsió social, es diferencien de la resta d'entitats asseguradores per no tenir ànim de lucre, prioritzant les persones per sobre el capital. De participació democràtica, tenen l'objectiu de complementar les prestacions públiques.

A l'any 2013 hi ha, a tot l'estat, 390 mutualitats d'alta. Observant-se que la modalitat d'assegurança per l'estalvi "ahorro-inversión-Vida" suposa el 84% de la seva activitat. També, cal destacar que amb l'aparició dels Plans i Fons de Pensions, ha anat canviant, en poc temps i de forma radical, el panorama de la previsió complementaria a Espanya.

També la desregulació financera i la equiparació amb la resta de les entitats asseguradores , pel que fa a les provisions tècniques, de liquiditat i solvència, ha tingut una influència en la disminució del nombre d'entitats.

La Confederación Española de Mutualidades (CNFPS) és l'entitat que les agrupa, per promoure el desenvolupament social que suposa el sistema complementari de previsió. Cal dir que les mutualitats son competència de les CC.AA. I a les Illes i hauria dues mútues del àmbit de la Comunitat Autònoma.

4.- Productors de no mercat

Amb el mateix criteri de classificació, ja esmentat SEC-2010, els **productors de no mercat**, son les institucions sense finalitats lucratives que estan al serveis de les llars i que produeixen serveis no destinats a la venda. Integren a les associacions ,les fundacions d'acció social i altres institucions humanitàries sense afany de lucre. Totes les informacions recollides d'aquest apartat venen presentades amb el mateix format, amb l'objectiu de facilitar la seva comparació. Inclou l'escenari temporal 2006-2013, l'evolució dels seus ingressos i l'origen, el nombre de treballadors, voluntaris -socis i nombre de beneficiaris. I a manera de resumen el % de variació del període.

- **Les iniciatives d'inserció sociolaboral**, més destacades, set en total (Càritas Diocesana de Mallorca, Càritas Diocesana de Menorca, Càritas Diocesana d'Eivissa, Grup d'Educadors de Carrer (GREC), Suport Social, Ecoprest i Ateneu Alcari) venen recollides en el **quadre resum Nombre 11**. En el període s'observa una reducció destacada, dels ingressos propis, (-21%). Les subvencions públiques rebudes han tingut una evolució creixent del 11%. El nombre de treballadors disminueix el (-16.2%), mentre que el número de voluntaris i socis creix significativament, 34.6%. Així com també el nombre de beneficiaris que registre un increment del 8.8%. Essent significatiu destacar que arriba fins a 15.689 persones l'any 2013.

QUADRE 11 Resum

Iniciatives d'inserció sociolaboral	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% var 06/13
Ingressos totals (milers €)	9.464	9.847	11.363	11.349	11.044	10.285	8.911	9.027	-4,6
Ingressos propis	4.612	3.020	4.338	6.131	5.897	4.779	2.602	3.642	-21,0
Subvencions i altres ingressos	4.853	6.827	7.025	5.218	5.148	5.506	6.309	5.385	11,0
% ingressos propis s/ totals	48,7	30,7	38,2	54,0	53,4	46,5	29,2	40,3	
Nombre treballadors	291	277	324	321	289	285	242	244	-16,2
Nombre voluntaris i socis	1.115	1.558	1.017	1.017	1.038	1.383	1.235	1.501	34,6
Nombre beneficiaris	14.424	12.772	14.811	15.014	14.772	15.173	15.791	15.689	8,8
<u>Evolució anual: en %</u>									
Ingressos totals		4,0	15,4	-0,1	-2,7	-6,9	-13,4	1,3	
Ingressos propis		-34,5	43,6	41,3	-3,8	-19,0	-45,5	40,0	
Subvencions i altres ingressos		40,7	2,9	-25,7	-1,3	7,0	14,6	-14,6	
Nombre treballadors		-4,8	17,0	-0,9	-10,0	-1,4	-15,1	0,8	
Nombre voluntaris i socis		39,7	-34,7	0,0	2,1	33,2	-10,7	21,5	
Nombre beneficiaris		-11,5	16,0	1,4	-1,6	2,7	4,1	-0,6	

(*) Ateneu Alcari tancà el 2014, reduint-se sensiblement la seva activitat en el 2013

- **Les iniciatives de Comerç Just i botigues solidàries**, es presenten en el **Quadre Resum 12**, inclou l'activitat i evolució de nou d'aquestes iniciatives (S'Altra Senalla de Palma, S'Altra Senalla de Menorca, Intermón, Fundació Vicente Ferrer, Casal de la Pau de Menorca, Finestra al Sud de Inca, Botiga Solidària de Càritas, Fundació Deixalles i Magatzem Solidari de Càritas Eivissa) i que mostren un increment destacat dels ingressos propis en tot el període 2006-2013 del 82.5%, en canvi les subvencions mostren una caiguda notable en relació al inici del període, del (-83,8%). Els treballadors es mantenen mentre que el voluntaris i socis, es redueixen el (-10,4%).

QUADRE 12 Resum

Iniciatives de Comerç Just i botigues solidàries	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	%var 06/13
Ingressos totals (milers €)	1.198	1.326	1.586	1.582	1.093	910	952	1138	-5,0
Ingressos propis	593	692	666	631	672	643	677	1082	82,5
Subvencions i altres ingressos	605	634	920	951	421	267	97	98	-83,8
% ingressos propis s/ totals	49,5	52,2	42,0	39,9	61,5	70,7	71,1	95,1	92,1
Nombre treballadors	14	12	25	27	20	13	13	13	-7,1
Nombre voluntaris i socis	318	631	641	626	743	327	350	285	-10,4
<u>Evolució anual: en %</u>									
Ingressos totals		10,7	19,6	-0,3	-30,9	-16,7	4,6	19,5	
Subvencions i altres ingressos		4,8	45,1	3,4	-55,7	-36,6	-63,7	1,0	
Ingressos propis		16,7	-3,8	-5,3	6,5	-4,3	5,3	59,8	
Nombre treballadors		-14,3	108,3	8,0	-25,9	-35,0	0,0	0,0	
Nombre voluntaris i socis		98,4	1,6	-2,3	18,7	-56,0	7,0	-18,6	

- **Les fundacions socials** (per a persones en risc d'exclusió), del **Quadre Resum 13**, incorpora les dades de quatre fundacions destacades: La Sapiència, Deixalles, Natzaret i Projecte Homo. L'evolució dels seus ingressos, en el vuit anys analitzats, ha resultat positiva en conjunt, amb destacats increments. Pel que fa a l'àmbit social, decreixen un (-6,3%) les persones contractades, incrementant-se els voluntaris i socis un destacat (97,4%). Alhora els beneficiaris s'han mes que duplicat, de 2.385(l'any 2006) a 5.102(l'any 2013).

QUADRE 13 Resum

Fundacions socials (persones risc exclusió)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% var 06/13
Ingressos totals (milers €)	11.608	13.540	16.076	16.711	13.707	14.519	15.508	15.769	35,8
Ingressos propis	7.426	8.576	9.669	10.811	10.166	10.508	8.986	10.326	39,1
Subvencions i altres ingressos	4.182	4.964	6.407	5.900	3.541	4.011	6.522	5.443	30,1
% ingressos propis s/ totals	64,0	63,3	60,1	64,7	74,2	72,4	57,9	65,5	
Nombre treballadors	430	526	530	484	439	408	445	403	-6,3
Nombre voluntaris i socis	308	290	335	383	367	620	676	608	97,4
Nombre beneficiaris	2.385	3.291	3.115	3.188	3.260	3.003	4.977	5.102	113,9
<u>Evolució anual (%)</u>									
Ingressos totals		16,6	18,7	4,0	-18,0	5,9	6,8	1,7	
Ingressos propis		15,5	12,8	11,8	-6,0	3,4	-14,5	14,9	
Subvencions i altres ingressos		18,7	29,1	-7,9	-40,0	13,3	62,6	-16,5	
Nombre treballadors		22,3	0,8	-8,7	-9,3	-7,1	9,1	-9,4	
Nombre voluntaris i socis		-5,8	15,5	14,3	-4,2	68,9	9,0	-10,1	
Nombre beneficiaris		38,0	-5,3	2,3	2,3	-7,9	65,7	2,5	

- **Altres institucions sense finalitats lucratives.** La iniciativa de caràcter humanitari de la Creu Roja ve recollida en el **quadre resum Nombre 14**. En el període analitzat la evolució dels ingressos ha segut decreixent sobre tot pel que fa a les subvencions públiques, en canvi els ingressos generats per l'entitat han tingut un (3,3%) d'increment. El nombre de treballadors, també disminueix (-5.9%) mentre que destaca l'important creixement del nombre de voluntaris i socis (+115.5%). Pel que fa al nombre de beneficiaris, en consonància als ingressos per subvencions, a partir del 2010 tenen un important descens, que mesurat en tot el període suposa una reducció del (-51,2%). Cal destacar que en números absoluts, del 2006-2013, els beneficiaris s'han reduït en 106.739 persones no ateses.

QUADRE 14
Resum. Altres institucions sense finalitats lucratives

Iniciatives de caràcter humanitari- Creu Roja	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% var. 06/13
Ingressos totals (milers €)	18.188	19.407	20.583	20.403	20.718	18.261	14.527	15.314	-15,8
Ingressos propis	11.717	12.809	14.348	15.014	15.160	13.987	11.688	12.098	3,3
Subvencions i altres ingressos	6.471	6.598	6.235	5.389	5.558	4.274	2.839	3.216	-50,3
Nombre treballadors	440	615	630	615	555	495	444	414	-5,9
Nombre voluntaris i socis	13.472	17.833	19.478	21.880	21.748	24.441	26.562	29.034	115,5
Nombre beneficiaris (inclou usuaris hospital)	208.622	240.909	253.285	272.204	227.911	186.317	118.153	101.883	-51,2
Evolució anual: en %									
Ingressos totals		6,7	6,1	-0,9	1,5	-11,9	-20,4	5,4	
Ingressos propis		9,3	12,0	4,6	1,0	-7,7	-16,4	3,5	
Subvencions i altres ingressos		2,0	-5,5	-13,6	3,1	-23,1	-33,6	13,3	
Nombre treballadors		39,8	2,4	-2,4	-9,8	-10,8	-10,3	-6,8	
Nombre voluntaris i socis		32,4	9,2	12,3	-0,6	12,4	8,7	9,3	
Nombre beneficiaris		15,5	5,1	7,5	-16,3	-18,3	-36,6	-13,8	

6.- Xarxes socials

La Xarxa d'economia alternativa i solidària-(REAS) és una xarxa d'àmbit estatal integrada per 12 xarxes autonòmiques i tres entitats estatals més: AERESS, FIARE i XES. La igualtat, l'ocupació el medi ambient, la cooperació, sense caràcter lucratiu i el compromís amb l'entorn constitueixen els valors en que es basa.

A les Illes agrupen les següents entitats: Ateneu Alcari, Candela projectes solidaris, Càritas Mallorca i Menorca, Fundació Deixalles, Ecoprest (Societat Laboral), Intress, S'Altra Senalla, Tu a tu i Suport Social. Aquestes entitats donen ocupació a 707 persones i facturen, en total 17,7 milions euros i tenint 679 persones com a voluntaris i socis en total. El **Quadre 15**, mostra l'evolució dels darrers tres anys.

QUADRE 15
3. Xarxes Socials.
3.1.1 REAS - Xarxa d'economia alternativa i solidària

Reas- associació	2011	2012	2013
Dades de l'associació:			
Ingressos totals (milers €)	96,48	2,69	7,18
Ingressos propis	19,68	1,19	4,25
% ingr.propis s/total	20,4	44,2	59,2
Nombre treballadors	2	2	2

Socis de REAS any 2013:
Associació Ateneu Alcari
Associació Candela Projectes Solidaris
Associació S'Altra Senalla
Associació Tu a Tu
Càritas Diocesana de Mallorca
Caritas Diocesana de Menorca
Ecoprest SLL
Fundació Deixalles
Institut Treball Social INTRESS
Suport Social S.Coop.

Reas - a les Illes	2011	2012	2013
Dades de la xarxa:			
Nombre socis	12	11	10
Ingressos totals (milers €)	47.112,2	63.297,8	21.909,8
Ingressos propis			
% ingressos propis s/total	s/d	77,0	80,8
Plantilla	1.724	1.805	707
Voluntaris i socis	2.500	2.503	679
participen en l'economia social i solidària:			
(Iniciatives comerç just	1	1	1
Iniciatives inserció sociolaboral	4	3	3
Centres Especial Ocupació(CEE)	1	1	0
Fundacions socials	1	1	1
Societats laborals i	1	1	1
Cooperatives iniciativa social	1	1	1
Associacions socials	3	3	3
Reas és membre de:			
a) Reas de l'estat espanyol			
b) EAPN - Illes Balears			

7.- Ocupació generada

En el **quadre Nombre 16** es presenta l'evolució 2006-2013, de la població ocupada per l'economia social i solidària que inclou totes les tipologies d'empreses i entitats. En total, en aquest període analitzat, l'ocupació es pot dir que s'ha mantingut, reduint-se sols el (-3,3%), mentre que la ocupació de l'economia de les Illes, ha disminuït el (-14,3%), en base a les afiliacions a la Seguretat Social.

QUADRE 16
Població ocupada economia social i solidària

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	%var 06/13
Cooperatives	2.562	2.828	2.986	2.835	2.612	2.391	2.059	1.990	-22,3
Societats laborals	1.130	1.100	972	779	749	724	838	723	-36,0
Confraries de pescadors	793	776	818	807	780	772	681	679	-14,4
Centres Especials d'Ocupació (CEE)	800	935	1.129	1.083	1.081	1.514	1.468	1.675	109,4
Empreses d'Inserció				13	24	25	25	62	376,9
Altres productors de Mercat:									
ONCE	712	719	747	704	694	658	606	599	-15,9
Eticentre	578	756	792	744	666	498	426	410	-29,1
Agricultura Ecològica	428	470	563	625	660	663	692	699	63,3
Total ocupació Productors de mercat	7.003	7.584	8.007	7.590	7.266	7.245	6.795	6.837	-2,4
% var. interanual		8,3	5,6	-5,2	-4,3	-0,3	-6,2	0,6	
Iniciativa d'inserció sociolaboral	291	277	324	321	289	285	242	244	-16,2
Iniciatives Comerç Just i botigues solidàries	14	12	25	27	20	13	13	13	-7,1
Fundacions socials	430	526	530	484	439	408	445	403	-6,3
Creu Roja (Iniciat.caràcter humanitari)	440	615	630	615	555	495	444	414	-5,9
Totals ocupació Productors de no mercat:	1.175	1.430	1.509	1.447	1.303	1.201	1.144	1.074	-8,6
% var. Interanual		21,7	5,5	-4,1	-10,0	-7,8	-4,7	-6,1	
Total ocup.Economia social i solidària:	8.178	9.014	9.516	9.037	8.569	8.446	7.939	7.911	-3,3
% var. Interanual		10,2	5,6	-5,0	-5,2	-1,4	-6,0	-0,4	
Total pob.ocupada Economia de les Illes*	397.264	409.384	388.677	368.060	360.933	348.086	339.636	340.575	-14,3
% var interanual		3,05	-5,06	-5,30	-1,94	-3,56	-2,43	0,28	
Participació (%)	20,59	22,02	24,48	24,55	23,74	24,26	23,38	23,23	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Conselleria de Turisme i Treball CAIB i Ministerio de Empleo y Seguridad Social
* Afiliacions a la Seguretat Social

En el total de l'ocupació generada per l'economia social i solidària, s'ha de fer esment que els productors de mercat suposen el 86%, mentre que els de no mercat, ocupen al 14% restant.

També es ve observant que la participació de l'economia social i solidària en el total de l'economia balear, des de la perspectiva de la generació i/o manteniment de llocs de feina, va tenint una evolució creixent: l'any 2006 suposava el 20,59 per mil mentre que en el 2013 ha passat al 23,23 per mil.

7.- Conclusions

De la informació disponible, en el període 2006-13 que s'ha pogut analitzar, es poden extreure les següents conclusions:

⇒ L'estructura de l'economia social i solidària.

Pel que fa als **productors de mercat**: les cooperatives, les societats laborals i els productors d'agricultura ecològica, suposen el 92,2% del productors de mercat.

Els **productors de no mercat**: les fundacions socials, les associacions de comerç just i les iniciatives d'inserció social, representen el 95% del seu grup, mantenint-se aquesta participació en tot el període analitzat.

⇒ Relació dels ingressos propis generats i les subvencions rebudes.

Els ingressos propis del conjunt de les empreses i entitats analitzades varen disminuir el (-1,46%) i en valors absoluts suposa (-3.608 milers d'euros), mentre que les subvencions disminuïren el (-26,98%), en valors absoluts representa (-6.448 milers d'euros). La relació Ingressos propis/ subvencions l'any 2006 va ser del 9,65%. Per l'any 2013 aquesta relació ha segut del 7,15%.

Aquesta reducció, que no ha estat compensada per subvencions, ha impedit dur a terme determinats projectes socials.

Cal recordar, en aquest punt, la funció de suplència que fa l'economia solidària a l'Estat, en aspectes tant importants com la resolució de necessitats d'inserció laboral i de benestar social.

⇒ Major resistència a la crisi per part de l'economia social i solidària.

L'increment observat en el nombre d'empreses i entitats així com una menor pèrdua de l'ocupació, mostren una major resistència, a la recessió econòmica iniciada l'any 2007, que la resta del sistema productiu de les Illes.